

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puččinjeva ulica št. 5, I. nad., telefoni od 31-22 do 31-29 Račun Pošne hranilnica podruž. v Ljubljani št. 10 711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 4.50 L, polletno 9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L Posamezna številka 50 cent

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 26. aprila naslednje vojno poročilo:

Na cirenaiški fronti so bili sovražni oddelki spričo večje akcije naših izvidniških sil prisiljeni k umiku.

Letalo tipa »Hurricane«, ki je skušalo v nizkem poletu napasti naše prednje postojanke je sestrelilo protiletalsko topništvo s svojim ognjem. Baterije protiletalske obrambe Bengazija so sestrelile še eno letalo pri nočnem sovražnem letalskem napadu, ki pa ni imel nikakega uspeha. Skupine italijanskih in nemških letal so uspešno bombardirale tobruško luko in druga središča sovražnega zaledja in so zažgale mnogo letal na tleh ter v borbi sestrelile letalo tipa »Bristol Blenheim«. Intenzivno so se nadaljevali letalski napadi na letalska in pomorska oporišča na Malti. Važni objekti so bili učinkovito zadeti. Angleško letalstvo je v spopadih z nemškimi lovci nad otokom izgubilo dve letali tipa »Spitfire«.

Iz Berlina poročajo: V nemškem državnem zboru, ki je bil v nedeljo popoldne sklican na izredno sejo, je

mel državni kancelar Adolf Hitler velik govor.

Govoril je o angleški politiki, ki da se je zmerom opirala na neslogo in borbe na evropskem kontinentu, s čimer si je ustvarila velik imperij. Podrobno je obravnaval boljševizmo, o katerem je rekel, da se razglša za diktaturo proletariata, a je v resnici diktatura židovstva, o čemer da pričajo tesne vezi med Moskvo in Londonom. Opozoril je, kako se je preprečilo poboljševanje Nemčije in Madžarske in kako so v Italiji mladina in borci uničili boljševizmo in postavili na njegovo mesto novo idejo. Nadalje je rekel Hitler, da bo padla odločitev v tej velikanski borbi narodov na vzhodnem bojišču. Dozdajšnji potek bojev da je povsod izpodbuden. Glede Rusije je naglasil, da že 140 let ni bilo tako hude zime v ruskih krajih, kjer so se vršili boji. Zato da so se morale operacije prekiniti in ni bilo mogoče obdržati nekaj prednjih postojank. Pri tem je izrazil priznanje tudi zavezniškimi četam. Med velikimi počastitvami je očrtal delež italijanskih vojakov v tej vojni in je izjavil, da so italijanske divizije kljub hudemu mrazu odbile vse sovjetske napade. Pohvalil je tudi italijanska lovška letala. Za prihodnjo zimo, je rekel, bo boljše boljše opremljeno. Izdajal je, da bodo ob pravem času vsi ukrepi tudi za primer, če bi se tako huda zima ponovila. Zatem je izrekel Hitler pričakovanje, da mu bo narod priznal pravico, da bo lahko nemudno posredoval, kadarkoli bo šlo za narodovo eksistenco, in da bo izdal po svoji lastni sodbi vse potrebne ukrepe. Pravice, ki jih dajejo zakoni, da se morajo danes opustiti. On da ne bo trpel redkih izjem državljanov, ki ne izpolnjujejo svojih dolžnosti. Naposled je govoril o tem, da bo vrnjen Angležem udarec za udarcem in da bo v tej veliki vojni zmagala resnica. Resnica pa da je na strani osi. — Na koncu je državni zbor soglasno odobril vsa zahtevana pooblastila.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je 26. aprila objavilo vojno poročilo, iz katerega povzemamo:

Na vzhodnem bojišču so udarni oddelki izvršili več uspešnih krajevnih napadov.

Osamljeni sovražni napadi so se izjalovili. Bojna letala so podnevi bombardirala vojaške naprave v Petrogradu in ob kavkaški obali. Na Laponskem so nemške in finske čete odbile močne napade sovražnika in so mu prizadejale hude izgube. Nemški bombniki so v pretekli noči bombardirali angleško letališče ob Sueškem kanalu. Ves dan so se v zaporednih valovih ponavljali silni napadi na vojašnice in taborišča na Malti. Zaradi angleških letalskih napadov na

Da se zatro zločinski pojavi

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. Armadnega zbora glede na to, da se na ozemlju pokrajine še vedno ponavljajo kruta zločinstva od morilcev v službi komunizma in smatrajoč za neogibno potrebno, da se taki zločinski pojavi zatrejo z vsemi sredstvi v zaščito in obrambo javnega reda in življenjskega miru prebivalstva, dajeta na znanje:

Če bi se od danes dalje zgodil še kak umor ali poskus umora — zoper pripadnike oboroženih sil, policijskega zbora ali državnih oblastev, italijanske državljanke ali slovenske civilne osebe, ki kakorkoli zvesto sodelujejo z oblastvi in se pokravajo njihovim ukazom, kakor tudi zoper državljane drugih, zavezniških ali prijateljskih držav,

bodo, če se ugotove glede zgoraj omenjenih zločinov nagibi politične narave ali kakorkoli škodljivi ugledu države in se v 48 urah po zločinskem dejanju ne izsledijo krivci, ustreljeno — po možnosti na kraju, kjer se je zločinstvo zgodilo — osebe, o katerih se je ugotovilo, da so pristaši komunizma, ali je ugotovljeno, da podpirajo državnim oblastvom protivno delovanje.

Obseg represalij se določi v razmerju s tekočo izvršenega zločinstva in se objavi z lepakom.

Ljubljana, dne 24. aprila 1942-XX.

General Poveljnik XI. Armadnega zbora Mario Robotti

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino

Emilio Grazioli

Ustanovitev odbora za preskrbovanje, razdeljevanje in cene

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbo o ustanovitvi odbora za vzpostavitve preskrbe, porazdeljevanja in cen industrijskih izdelkov in kmetijskih pridelkov in storitev. Ta naredba je objavljena v »Službenem listu« 25. t. m. in je na ta dan stopila v veljavo.

Pri Visokem komisariatu se ustanavlja pokrajinski odbor za vzpostavitve preskrbe, porazdeljevanja in cen industrijskih izdelkov in kmetijskih pridelkov in storitev. V členu 2. naredbe s predpisi glede cen blaga, storitev in rabokupov je bilo določeno, da se za razne blagovne stroke ustanove posebne posvetovalne komisije za cene.

Pokrajinskemu odboru predseduje Visoki komisar, člani pa so: tajnik Zveze bojnih faštev v Ljubljani, uradnik Ministrstva za finance pri računovodstvenem ravnateljstvu Visokega komisariata, uradnik Ministrstva za kmetijstvo in gozdozvo pri kmetijskem oddelku Visokega komisa-

riata, uradnik Ministrstva za korporacije pri gospodarskem in trgovinskem oddelku Visokega komisariata, predstojnik Delegacije vzhodnih železnic, uradnik Ministrstva za tuzenstvo in valute pri Visokem komisariatu, predstavnik državnega podjetnika za vojno proizvodnjo, vodja nadzorstvenega urada za zaščito in štednjo in dajanje posojil; predstojnik urada Visokega komisariata za gospodarsko ureditev, odposlanec Visokega komisarja pri Pokrajinskem prehranjevalnem zavodu, predstojnik urada za nadzorovanje cen pri Visokem komisariatu, strokovnjak Visokega komisariata pri Pokrajinski zvezi delodajalcev in pri Pokrajinski delavski zvezi, predsednik Pokrajinske zveze delodajalcev, predsednik Pokrajinske delavske zveze.

Tajnika odbora imenuje Visoki komisar. Visoki komisar lahko pozove k udeležbi v odboru za obravnavo določenih vprašanj vodje in člane gospodarskih in korporacijskih združenj pokrajine.

Združitev Kmetijske zbornice z Združenjem kmetovalcev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbo o spojitvi Kmetijske zbornice z Združenjem kmetovalcev, ki je objavljena v »Službenem listu« 18. t. m. in je ta dan stopila v veljavo.

Kmetijska zbornica se spoji z Združenjem kmetovalcev Ljubljanske pokrajine, včlanjenim v Pokrajinski zvezi delodajalcev in ustanovljenim po členu 2. naredbe o ustanovitvi Pokrajinske zveze delodajalcev. Pravila pokrajinskega Združenja kmetovalcev, ki jih je predložil po členu 8. navodil za izvrševanje navedbe o Pokrajinski zvezi delodajalcev, določijo skupine kmetovalcev, ki naj se včlanijo.

Za spojitve se uporabijo predpisi navedbe o ustanovitvi Pokrajinske zveze delodajalcev in navodil za izvrševanje te navedbe, kolikor se tičejo

prenosa in namembe imovine, pobiranja in izročanja obveznih prispevkov, priobčevanja bilanc, pravil in seznamov članstva kakor tudi prenosa inventarjev. Tamkaj določeni roki veljajo od dneva, ko stopi ta naredba v veljavo.

Krajevne poslovalnice Kmetijske zbornice se vključijo v poverjeništa Pokrajinske zveze delodajalcev, v katerih poslujejo kot njih odseki.

Kar zadeva pravno-gospodarsko sistematizacijo osebja, ki je bilo doslej v službi zbornice in za katero so veljale ureditve in stalnost po službeni pragmatiki iz člena 30. zborničnih pravil in pokojninska ureditev iz pokojninskega pravilnika po členu 28. pravil, izročijo pristojni organi Združenja kmetovalcev svoje predloge Pokrajinski zvezi delodajalcev, ki odloči po navodilih, kakršna prejema od Visokega komisarja.

obljudene okraje nemških mest so močne skupine bojnih letal v pretekli noči z velikim učinkom bombardirale mesto Bath v Angliji. Nadalje so bile ponoči napadene tudi vojaške naprave ob vzhodni obali Skotske. Angleški bombniki so v noči na 26. aprila znova napadli mesto Rostock. Odvrgli so svoje bombe izključno na stanovanjske okraje starega mesta. Med prebivalstvom je bilo mnogo žrtev.

Iz Sanghaja poročajo: da so se angleške in kitajske čete v Birmi umaknile

Baje je general Stimwell, ki poveljuje tem četam, odredil umik globoko v notranost dežele.

Iz Kolosvara poročajo: Predsednik madžarske vlade Kallay je na zborovanju v Kolosvaru izjavil, da

bo Madžarska vztrajala ob strani osi do konca.

do zmage. V svojem govoru je pohvalil rodoljubno razpoloženje madžarskega prebivalstva in rekel, da so se vse sile naroda združile v borbi proti boljševizmu.

GOSPODARSTVO

Še je čas, da posadite na vrtovih tudi izredno redilni topinambur

Ta hranilna rastlina je pri nas še malo znana. Kjer pa jo sadijo, uporabljajo te plodove le za živino. Kakšen pa je topinambur? Je to rastlina gomoljčnica. Topinamburjevi plodovi zrastejo prav tako v zemlji kakor pri krompirju, a so nekoliko drobnejši od krompirja in tudi ne tako gladki.

Italijanski zdravnik dr. Amal pravi o topinamburu, da je izvrstnega okusa in, kar je zlasti v današnjih časih glavno, zelo redilen, saj ima 20 odstotkov maščobe, okoli dva odstotka proteina in okoli 17 odstotkov ogljikovih hidratov. Vsebuje tudi precej kalija, natrija, kalcija, železa in silicija. Po vrhu velike redilnosti je lahko prebavljiv, zaradi česar ga je priporočati otrokom, stariim ljudem in celo bolnikom.

Za jed pripravijo topinambur zelo lahko. Položiš ga na žerjavico ali zagrebeš v pepel z žerjavico ali pa ga razrežeš, skuhaš in malo zabeležiš. Zadošča prav malo zabele, ker ima sam precej maščobe v sebi. Lahko iz kuhanega topinamburja tudi napraviš solato s kisom in oljem kakor iz krompirja. Mnogi topinambur tudi sušijo kakor sadje. Pravijo, da ima posušen okus po sadju.

Saditev topinamburja je kaj preprosta. Kar se zemlje tiče, ni preveč izbirčen. Gomolje narežeš na oči kakor krompir in prav tako tudi posadiš. Da zraste, ti ni treba imeti posebnih skrbi in dela. Vsako jesen odkoplješ grobove in pobereš gomolje. Če ga hočeš pridelati tudi drugo leto, zadošča, če jeseni pri odkopavanju pustiš nekaj gomoljev v zemlji.

Naj naposled še omenimo, da topinambur ni samo redilna hrana za zdrave ljudi, temveč tudi zdravilo za sladkorno bolne. To pa zaradi tega, ker so obilne količine redilnih ogljikovih hidratov v njem zastopane po večini v obliki sladkorja, pa ne navadnega sladkorja, temveč tako imenovanih inulina in levulina, ki ju sme uživati tudi sladkorno bolni človek. Marsikateri sladkorni bolnik je že ozdravel od uživanja topinamburja, kakor piše omenjeni zdravnik dr. Amal. Mnogim pa se je stanje vsaj izboljšalo.

Kdor ima vsaj košček zemlje, naj vsadi topinambur. Kupiš ga za seme pri ljubljanskih trgovcih, ki so ga zadnje dni imeli na razpolago in ga še menda imajo.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Po potrditvi Visokega komisariata veljajo na ljubljanskem živilskem trgu od ponedeljka 27. aprila dalje nastopne cene:

zeleni čebulček 2; drobno izpod 10 kg 2; zelate glave na debelo 1.50; kislo zelje na drobno 2.50; repa na drobno izpod 10 kg 0.75; repa na debelo 0.60; kislja repa 2; otrebljeno rdeče zelje 3; otrebljeni ohrovt 2.50; brstnati ohrovt 5; kolerabice 3; rumena koleraba na drobno 1; rdeča pesa 3; rdeči korenček brez zelenja 4; rumeno korenje na drobno 1; črna redkev 1.50; rdeča redkva 10; osnaženi hren 4; šopek zelenjave za juho s korenčkom 0.50; peteršilj 4; por 3.50; zelena 4; trda in zdrava domača čebula 3; šalota 4; česen, 25 glavic za kilogram 6; otrebljena, ne pa namočena berivka 10; otrebljeni, ne pa namočeni zeleni regrat 3; otrebljeni, ne pa namočeni beli regrat 5; neosnaženi in nenamočeni narezani motovilec 6; otrebljeni, ne pa namočeni motovilec 10; otrebljeni, ne pa namočeni domači radič (cikorija) 4; otrebljeni, ne pa namočeni gojeni rdeči radič 6; otrebljeni, ne pa namočeni zeleni radič 10; nenamočena mehka špinata 6; liter suhih bezgovih jagod 6; kilogram suhega šipka 8; kilogram suhega lipovega cvetja 20; domača jabolka prve vrste (kanadka, bobovec, gambovec, doljenjska voščenska, kaselska in Baumannova reneta)

7; II. vrste (tafelček, rožmarinček, carjevič) 6; III. vrste (vsa druga zdrava drobna jabolka) 5; debeli čebulček 8; drobni čebulček 10; jajca po 1.75 lire kos.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v ljubljanski pokrajini.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenemu blagu ne samo na Vodnikovem in Pogačarjevem in na živilskem trgu v Mostah, temveč sploh pri vseh prodajalkah in prodajalcih po vsej mestni občini ljubljanski. Pričakuje se, da bodo cene zelenjavi kmalu padle, ker je bo prihajalo več na trg.

Drobne vesti

Ugonabljanja listnih uši ne odlašaj. Kmalu se bo listje na sadnem drevju čisto razvilo in na listju se bodo marsikje pojavile uši. Toda ne čakaj, da se uši razmnože po vsem drevesu, temveč jih začni takoj uničevati, ko se pojavijo prve. Zatiraš jih s tobačnim izvlečkom in kvasljevo zavrelco. Za breskve je najboljša kvasljeva zavrelca, ker se s tobačnim izvlečkom, če je le nekoliko premočan, rado poškoduje občutljivo breskovo listje.

Vlomilca je izdala kava, oslajena s saharinom

Bogati braziljski posestnik Pedro Ribeira se je po več mesecih odsotnosti spet vrnil v svojo hišo, ki jo je imel zunaj na deželi ob svojem polju v Natalu. Na veliko presenečenje pa je moral ugotoviti, da so bili med njegovo odsotnostjo v njegovih hiših tatovi in ga okradli. Paznik, ki stanuje kakšnega pol kilometra proč od hiše, ni opazil ničesar, čeprav je medtem večkrat prišel v hišo.

Policija ni našla za tatovi nikake sledi. Ugotovila je le, da so se zlikovci ustavili za nekaj časa tudi v kuhinji, pili likerje in si skuhalo kavo. Na mizi so pustili tri kozarce, tri skledice in lonček s sladkorjem. Eden izmed policijskih uslužbencev je tudi ugotovil, da je v dveh skledicah ostalo na dnu še nekoliko neraztopljenega sladkorja, v tretji skledici pa je bilo le nekaj kavne goščave, ki se je seveda po tolikem času že čisto strdila. Policist je kavni sesedek dal kemično preiskati in ugotovil, da je tisti tat pil kavo, osladkano s saharinom. Očitno je moral torej imeti sladkorno bolezen.

Na podlagi te ugotovitve se ni bilo kar tako lahko reči, kdo je vlomil v Ribeirovo hišo. Policija je zbrala podatke o vseh sladkorno bolnih v tamkajšnjem okolišju. Delo je šlo hitro izpod rok, saj so ljudje tam precej

redko naseljeni. Štetje sladkorno bolnih je bilo torej brž pri kraju. Policija je seveda prej ukazala tudi vsem zdravnikom in lekarnam, da tem bolnikom ne smejo povedati, zakaj jih popisujejo, kajti sicer bi jo tisti tat lahko pravočasno popihal drugam. Potem so spravili vse sladkorno bolne pod strogo policijsko nadzorstvo. Vse so tudi zasliali. Po vsem, kar so pri zaslišanju izvedeli, se jim je zdelo še najverjetnejše, da je v Ribeirovo hišo vlomil neki trgovec iz mesta, ki stoji kakšnih pet kilometrov proč od tistega kraja. To je bil človek, ki o njem prav gotovo ne bi nihče mislil, da bo šel krast, saj je užival splošno spoštovanje pri ljudeh kot pošteni človek.

Policija je uvedla preiskavo na njegovem stanovanju. Ko ga je policist začel izpraševati, naj vendar pove, kako je bilo s tistim njegovim vlomom v Ribeirovo hišo, je bil mož kar užaljen, da njega dolže česa takšnega. Ko pa je policist našel v trgovčevi spalnici srebrno razpelo, last Pedra Ribeire, je trgovec trdil, da ima tisto srebrno razpelo že dolgo in da ga je bil nekje kupil za drag denar. Zmanjkalo pa mu je besed, ko mu je policist razložil, kako tatu lahko razkrinka tudi skledica kave, oslajena s saharinom. Potem je le priznal in povedal tudi, kdo sta bila še tista dva njegova tovariša, s katerima se je v Ribeirovi hiši tedaj gostil. Tudi ta dva sta bila človeka, ki sta uživala ugled.

HITRO NEKAJ ITALIJANŠČINE

Šestinštrideseta vaja

IL MILLANTATORE

»Pòvero me!« diceva in un cròcchio d'amici uno spiantato che non aveva un palmo di terra al sole. »Pòvero me! La grandinata d'èri ha distrutto tutto il raccolto dei miei poderi.«

Uno che conosceva bene quel millantatore gli disse: »Caro amico, è colpa tua! Se avessi avuto la precauzione di aprire il tuo ombrello quando cominciò a grandinare, i tuoi campi non sarebbero stati danneggiati.«

Prevod: Bahač. »Jaz siromak!« je rekel v krogu svojih prijateljev neki nemanič (možak brez vsakega imetja), ki ni imel niti peči zemlje pod soncem. »Jaz siromak! Včerajšnja toča (dobesedno: toča od včeraj) je uničila vso žetev mojih posestev.« Nekdo, ki je dobro poznal onega bahača, mu je rekel: »Dragi moj, to je tvoja krivda! Če bi bil previden in odprl svoj dežnik (dobesedno: če bi bil imel previdnost za odpreti svoj dežnik), ko je začela padati toča, tvoja polja ne bi bila poškodovana.«

Razlaga besed: pòvero = ubog (»pòvero me« pomeni dobesedno nekako: ubogega mene; po naše bi rekli: jaz siromak); il millantatore = bahač; il cròcchio = krog, krožek; lo spiantato = možak, ki nima ničesar; il palmo = ped; il sole = sonce (»al sole« pomeni dobesedno »na soncu«; v smislu našega jezika bi rekli: pod soncem, pod božjim soncem); la grandinata = toča; distrutto = uničen (deležnik preteklega časa od nepravilnega glagola distruggere = uničiti); il raccolto = žetev; il podere = posestvo; conoscere = poznati; quel, quello = oni; disse = je rekel (dovršni pretekli čas nepravilnega glagola dire); caro = drag, ljub; la colpa = krivda; la precauzione = previdnost; aprire = odpreti; l'ombrello = dežnik (naša marena v narečju izvira od te italijanske besede); cominciare = začeti; grandinare = padati toča; il campo = polje; danneggiato = poškodovan (deležnik preteklega časa od glagola danneggiare = poškodovati); sarebbero stati = bi bili (kondicional preteklega časa od pomožnega glagola essere; ponovite vajo o tem, ki je bila v našem listu že pred meseci).

ŽIVLJENJE IN SANJE

Groza. Čeprav so vaše sanje na prvi pogled res videti grozne, v resnici le dobro pomenijo. Nevarnosti, ki vam preti, se boste srečno izognili. Imeli boste srečo v ljubezni.

A. P. B. Mladi in neizkušeni ste, zato bodite oprezní. Pazite, da vas ne zapelje in izkoristi. V doglednem času boste verjetno prav v tem pogledu doživeli razočaranje, kar vas ne sme užalostiti, ker razočaranja v ljubezni doživi vsak mlad človek. Vso skrb posvetite učenju in ostanite pošteni. Po vsem sodim, da ne misli resno. Če vas bo razočaral, mirno počakajte, bo že prišel tisti, ki vam je namenjen.

Babilon. Ne delajte si skrbi. Vaše sanje so vsakdanje in nepomembne. Morda pa sanjate tudi z odprtimi očmi? To vam utegne škodovati, zakaj življenje je zelo trdo.

Kanada je za severne jelene raj

Pred leti so imeli v Severni Ameriki posebne vrste preseljevanje. Ni bilo to preseljevanje ljudi, temveč severnih jelenov. To selitev je sklenila izvesti neka družba, ki je bila nalašč v ta namen ustanovljena na Aljaski. Zbrala je velikansko čredo severnih jelenov z namenom, da jih izseli iz Aljasko na velikanska, skoro čisto zapuščena področja Kanade.

Zdaj so tisti tropi severnih jelenov že nekaj let v Kanadi in se je izkazalo, da so dosti bolj zdravi, kakor tisti jeleni, ki jih imajo zaprte po hlevih na raznih posestvih. Med jeleni, ki žive zunaj v zlati svobodi, so kaj redki primeri bolezní. Po veliki večini so to zelo zdrave in krepke živali, medtem ko so udomačeni jeleni, zaprti po hlevih, zelo podvrženi boleznim, tudi jetiki.

NEKAJ ZA MLADINO

Kraljično je rešil

Ljudska pravljica

Pred davnim časom sta živela kralj in kraljica in imela tri zale kraljeviče. Starejša dva so imela za pametna, najmlajšega pa za nekoliko neumnega.

Kralj je posedoval blizu dvorca polje, ki je rodilo pšenico z zlatim klasjem. Na to pšenico je kralj pazil, toda ko bi jo morali požeti, ni bilo ne duha ne sluha več o njej. Tako se je zgodilo vsako leto, odkar je kralj vladal v tej deželi.

Nekoč se je kralj spomnil, da bi mu odslej naprej lahko snovi pazil na zlato žito. Prvo leto je bil določen najstarejši kraljevič za paznika. Ta se je zvečer, oborožen od nog do glave, postavil pod lipo, ki je stala sredi njive. Tako je čakal ves zatopljen v misli. Bila je zelo temna noč. Tedaj je zagledal veliko rdečo pošast, ki je letela po zraku čedalje bliže proti njemu. Bil je zmaj.

Ko je bil zmaj že čisto blizu, se je kraljeviča lotil nepremagljiv spanec. Zaspal je in se zbudil šele proti jutru, ko mu je toplo sonce zasijalo v obraz. Ali kako se je prestrašil, ko je videl, da zlatega žita ni več. Ves potr in žalosten se je vrnil v grad in povedal, kaj se mu je zgodilo.

Tako je prešlo leto dni in za paznika je prišel na vrsto srednji brat. Ta je ob prihodu zmaja prav tako zaspal kakor starejši brat. Zato je tudi takrat zmaj odnesel zlato žito.

Tretje leto naj bi pazil na zlato klasje najmlajši kraljevič. Toda ker so ga vsi imeli za neumnega, niso mnogo pričakovali od njega. Ta je enako kakor starejša dva brata ves do zob oborožen prijezdil na njivo. Tako je čakal do polnoči. Tedaj se je na nebu v veliki razdalji od njega prikazal rdeči zmaj in se čedalje bliže pomikal proti njemu. Ko je bil zmaj že čisto blizu njive, se je tudi najmlajšega lotil močan spanec, da bi bil skoro zaspal, a se je vendar junaško otepel zaspanosti. Hitro je zgrabil puško in ustrelil v zmaja.

Komaj je počilo, se je zmaj že obrnil in zbežal odkoder je prišel. Kraljevič je zajahal konja in dirjal z vso naglico za zmajem.

Noč je že minevala, a kraljevič je še zmerom hitel na zmačenem konju za pošastjo. Toda zdajci mu je zmaj izginil izpred oči. Kraljevič je jezdil na slepo naprej in prišel v gozd. Sredi gozda je stala uborna kočica, katere streha je bila pokrita s slamo, vso poraslo z gostim mahom.

Pred kočico pa sta se pripravala dva dečka, držeča vsak po en škorenj. Zaradi prepira nista opazila kraljeviča, ki se jima je počasi bližal.

Ko sta ga ugledala, sta se ustrašila, a sta se pomirila, ko ju je vprašal, zakaj se pripravata. Povedala sta mu, da jima je oče na smrtni postelji rekel: »Zapustim vama samo to ubožno kočico in pa tele škornje. Kdor imed vaju bo bolj junaški, tisti naj dobi škornje, zakaj škornji imajo tako lastnost, da tisti, ki jih ima obute, stopi z enim samim korakom celo miljo daleč.«

Kraljevič ju je pazno poslušal, nato pa jima je rekel: »Dajta mi škornje in potem stopita za sto korakov nazaj. Kdor izmed vaju na moj oziv prvi priteče k meni, tisti dobi škornje.«

Dečka sta bila s tem predlogom zadovoljna. Oddaljila sta se od kraljeviča, ali komaj sta mu pokazala hrbet, si je kraljevič hitro obul škornje in jo ubral brez konja v smor, v katero je letel zmaj.

Čez malo časa je pritekel kraljevič v drug gozd, v katerem je stala še ubožnejša kočica.

Kraljevič je bil že zelo truden, zato je vstopil. V hišici je sedela za mizo stara ženica in kraljeviča zelo ljubeznivo sprejela. Postregla mu je z jedili in pijačo. Med pogovorom je hitro mineval dan. Proti večeru je prosil kraljevič ženico za prenočišče. Stara žena mu je takoj ustregla, kraljevič je neskrbno legel in kmalu trdno zaspal.

Ponoči pa se je tiho priplazila k njemu starka, da bi ga zaklala, toda on se je še v pravem času zbudil. Starca se je tega tako ustrašila, da mu je takoj padla pred kolena in ga prosila za usmiljenje, češ: »Vse, kar hočeš, ti dam, samo tole bodalce, s katerim sem te mislila umoriti, mi pusti.«

Ali kraljevič je zahteval samo bodalce, ničesar drugega. Zagrozil ji je s smrtjo, če mu bodalca ne izroči.

Starca se je groznje zbala in mu podarila bodalce, češ: »To bodalce ima čudovito moč. Če se z njim nekoga le malo dotakneš, ga že umoriš.«

Zgodaj zjutraj se je odpravil kraljevič na pot. Tekel je v čudovitih škornjih ves dan. Nastopila je spet noč. Ves truden in lačen je zapazil v daljavi luč in kmalu dospel do ognja. Ko je bil že čisto blizu, je zagledal kraj ognja moža, ki mu je segala lepa bela brada do pasu.

Kraljevič je pozdravil starčka, on pa se mu je prijazno zasmel in mu velel, naj sede. »Gotovo si že truden in lačen,« mu je rekel starček ter mu ponudil kruha in sira, nato pa še vrč sladkega mleka.

Mladenič se je hitro nasitil, potem pa vprašal starčka, ki je bil pastir, ali naj ve o rdečem zmaju.

Starček mu je priznal, da je videl zmaja mimó leteti. Sicer pa da ničesar ne ve o njem.

»Morda pa vedo o njem kaj več moje živali,« je rekel naposled starček »er zažvižgal na piščal. Kmalu je stala pred njima vel' a čreda. Starček

je povprašal vsako posamezno žival, ali pozna rdečega zmaja, toda vsaka mu je odkimala.

Starček, videvši, da njegove živali ne vedo ničesar o pošasti, se je obrnil proti mladeniču, češ: »Morda ve moj brat kaj več o zmaju. Moj brat biva sedem gora in sedem voda od tod.«

Tako jima je med pogovorom zelo urno minil čas. Ko se je znočilo, je starček opomnil kraljeviča na počitek. Legla sta in oba trdno zaspala.

Zgodaj zjutraj se je poslovil kraljevič od pastirja in jo urnih korakov mahnil na pot. Deseti dan po odhodu je zapazil pred seboj v dolinici ubožno kočico, v kateri je prebival starčkov brat.

Ta ga je prijazno sprejel, češ da že celih 100 let ni videl žive duše razen svojih živali, namreč ptic.

Ko mu je kraljevič povedal, česa želi, je zazvižgal tudi ta na piščal in kakor bi trenil, so se vsule od vseh strani trope ptičev. Starček je vsakega po vrsti vprašal, toda nobena ptica mu ni mogla ničesar povedati o rdečem zmaju.

Pastir je še enkrat zažvižgal in prikazal se je velikanski orel, ves zmučen. Starček je tudi njega vprašal o zmaju in orel mu je veselo odgovoril: »Prav zdaj sem prišel iz dežele, kjer razsaja zmaj in kjer kraljična joka za junakom, ki bi jo rešil, kajti čez deset dni bo poroka z nekim kraljevičem, katerega ona ne ljubi, ker ve, da je njen ženin le v kraljeviča spremenjen zmaj. Čarovnica, ki je vse to naredila, pa se smeje ubogi kraljični.«

Kraljevič se je zahvalil starčku in orhu, potem pa je starčka še prosil, če bi ne mogel orel leteti z njim in mu kazati pot.

Starček mu je dovolil in orla vprašal, ali ne bi mogel kraljeviča vzeti na svoj hrbet in leteti v začarani grad, da bi čim prej dospel tja. Orel je prikimal.

Še tistega dne sta se odpravila orel in kraljevič na pot in po dolgih dneh prispela napol mrtva v grad, kjer sta takoj obiskala kraljično in povedala, da sta jo prišla reševati.

Drugerega dne je bila pojedina. Za mizo so sedeli čarovnica, ženin-zmaj in drugi imenitni gostje. Tedaj pa so se odprla vrata in kraljevič je vstopil. Ženin-zmaj mu je stopil nasproti, ker je mislil, da je to eden izmed povabljenih gostov, ga veselo pozdravil in mu pokazal prostor pri mizi. Kraljevič, ki je držal v roki čarobno bodalce, se ga je samo malo dotaknil in ženin-zmaj se je mrtev zgrudil na tla. Isto je kraljevič storil s čarovnico. V trenutku, ko je čarovnica padla mrtva na tla, se je orel spremenil v zalega mladeniča.

V gradu je zavidalo veliko veselje. Kraljična je srečna objela kraljeviča rešitelja. Kmalu je sledila poroka.

Po svatbi sta se kraljevič in kraljična vrnila v kraljestvo, kjer je vladal kraljevičev oče. Stari kralj se je zelo razveselil sina in njegove lepe žene. Samo starejša brata sta bila nejevoljna

(Nadaljevanje na 5. strani sredi prve kolone)

Po Steubnu:

2

RDEČI VIHAR

Povest iz prve Indijanske vojne za Ohaio

»Moj sinko ga je bil tako vesel!«

Mirko in žena sta storila vse, kar sta le mogla, da bi otroka rešila. Sinko je zbolel povsem nepričakovano, prav nič nista poznala vzroka, ko ga je nenadno napadla huda mrzlica. Zdravila pa sta ga narobe. Kaj je bilo takrat pred stopetdesetimi leti znano o mrzlih obkladkih, o vročem čaju in o toplem mleku! Nobene pijače nista dala otroku, ker je pač tako velevala takratna zdravniška znanost, zato je bila mrzlica čedalje hujša. Izprva je sinček ječal in stokal, zdaj niti tega ni storil več. Ležal je izčrpan, ne da bi se bil ganil, v očeh ni bilo več bleska in obupani starši so videli, kako gineva njegova telesna moč, ne da bi bili mogli otroku količkaj pomagati. Treba je bilo potrpeti in upati.

Rdeči volar

Prva bližnja naselbina je bila poldrugo uro oddaljena. Tam in še miljo daleč naokrog ni bilo nobenega zdravnika. Razen tega so bili takratni zdravniki v teh krajih navadni padarji. Samo en mož bi bil lahko pomagal — toda tega prav zdaj ni bilo mogoče najti, ko je bil najbolj potreben.

Brezciljno pričakovanje je krepkemu kmetovalcu Mirku vzelo pogum in ga je izčrpano. Tako je sedel tukaj s komolci, oprtimi ob kolena, in je brezizraznih oči strmел predse.

Tiras, vrli hišni varuh. Je z glavo, naslonjeno na sprednje šipe, mirno ležal pred vrati in je zdaj pa zdaj zacvilil. Zdajci je prisluhnil, dvig-

nil mokri nos in zavohal po vetru. Sunkovito je zalajal, skočil pokoncu in pohitel okrog hiše.

Kmalu nato so v pesku zašumele tihe, komaj neslišne stopinje. Senca je padla na zemljo, pokrila tudi mračnega Mirka, sedečega na klopi.

Za pasom sta mu tičala dva noža, na traku pa možnjček s krogli in rog s smodnikom.

Bistrega, resnega obraza ni kvarila nobena slikarija. Vzbočeno čelo je pričalo o razumnosti, krepki, drzno usločeni nos o strastni naravi,

Krasno rasel, visok Indijanec je stal tu naslonjen ob svojo puško in je resno motril Mirka. Glava mu je bila ostržena, samo na temenu je bil šop kodrov prepleten s tankim, rdeče porbarvanim usnjanim trakom. Gornji del života je bil čisto gol, v ostalem je Indijanec nosil na sebi pas, usnjene hlače, na nogah pa mokasine.

a čvrsto vnaprej zbočena brada o možni volji. Indijanec je zdaj s svojimi temnimi očmi mirno pogledoval okrog sebe. Pogledal je psa, ki je bil prišel z njim izza hiše in obstal tu ob njem, kakor da ga hoče povesti naravnost v hišo. Nato je pogledal skozi vrata, pozorno prisluhnil in se naenkrat nalahno ozrl: začul je tiho ječanje

Zenski vestnik

Kako varuješ zimsko obleko pred molji

Zdaj odlagamo zimsko obleko in jo skrbno shranjujemo, da ne postane plen moljev. Molji ljubijo temna mesta, zato se najrajši zavlečejo v šive, robove in žepe. Preden spravimo obleko, jo moramo na teh mestih kar najskrbneje pregledati in očistiti. Prav tako moramo obleko temeljito očistiti vseh mastnih madežev, zakaj molje mislno prijačo takšne maščobne pojedine.

Odložene volnene rokavice, nogavice, gamaše in rute je najboljšje oprati, dobro posušiti in kos za kosom zaviti v svež časopisni papir, ki ga molji sovražijo. Tudi puloverje in podobne reči očistimo, zavijemo v papir in potem vse skupaj denemo med pole papirja v škatlo ali skrinjo, vmesne lege pa posujemo s kakšnim sredstvom proti moljem, na primer z naftalinom.

Drugače pa moraš ravnati z oblekami, ki jih hraniš v omari. Od časa do časa jih moraš znesti na svetlo, jih prekrtati in stepsti ter jim pregledati vse gube. Tudi omaro moraš večkrat prezračiti in obrisati znotraj s cunjjo, namočeno v vodo, v kateri si razredčila terpentini ali sodo.

Za kuhinjo

Marmeladne plošče. Zmešaj četrt kilograma enotne moke s četrtjo kilograma rožične moke in stresi v nekoliko oslajeno razredčeno mleko. Nato temeljito premešaj, da dobiš tako gosto testo kakor za pečenjake. Dodaj pecilni prašek. Ako hočeš jed izboljšati, pridene še en rumenjaki in sneg enega beljaka. V pekači razbela mast, vlij vanjo zmes in speci v pečici. Pečeno pomazi z marmelado in zreži na poljubne rezine.

Kaša s posušenim grozdičjem. V posodo, v kateri nameravaš kuhati kašo, deni nekaj vode in vrzi v njo pest posušenega grozdičja. Ko je nekaj časa vrelo in se je grozdičje napelo, dodaj temeljito oprano kašo in skuhaj. Ko je kuhano,

zavoljo tolke sreče najmlajšega brata, toda sta se kmalu potolažila v zavesti, da jima rojenice niso bile napovedale sreče.

Kmalu nato je stari kralj izročil kraljestvo najmlajšemu sinu, ki je kot dober vladar postal zelo priljubljen med narodom. Ker je bil zmaj ubit, ni zdaj nihče več kradel mlademu kralju pšenice z zlatimi klasi, ki so prinašali kraljevskemu dvoru veliko bogastvo.

otroka iz hiše. Globok je bil Indijanec glas, ko je v dobri angleščini vprašal Mirka:

«Kaj se je zgodilo, brat moj, da si ves spremenjen v lice?»

V hiši je tedaj glasno kriknila Mirkova žena. Mirko sam se je zdrznil in planil s svojega sedeža pokonci.

«Logan! sta mož in žena vzkliknili istočasno. Mirko pa je z rokami prijel Indijanca za obe rami in še enkrat skoro zavpil: »Logan! Tako ga je bila prevzela bolečina, ki jo je zdaj naenkrat premagal Indijanecv prihod. Tisti trenutek je Mirko že tudi prijel Indijanca za roko in ga kar vlekel s seboj v hišico k svojemu malemu bolniku.

Indijanski glavar Logan se je napravil domačega. Sklonil se je nad otroka in mu položil desnico na čelo. Zgrozil se je. Oče in mati sta to opazila, čeprav je bila soba zamračena. Skoro jokajoče je govoril Mirko:

«Dva dneva je že bolan, strašno ga muči mrzlica. Izprva je ječal in vpil, zdaj samo še po malem zastoče.» Hotel je še nekaj dostaviti, toda si je premislil.

Logan je še vedno držal desnico na otrokovem čelu in je nekaj premišljal. Nenadno se je domislil in se odločil. Pogledal je po hiši nakrog, vzel prvo posodico, jo ponudil gospodinji in rekel: »Vodo zavri!»

Z Indijancem je prispel tudi mlad spremljevalec Temu svojemu rojaku, ki je neopažen prišel za njim v hišo, je zdaj rekel Logan nekaj indijanskih besed, ga povedel k vratom in mu pokazal nekam proti gozdu. Se malo mu je raztolmačil, nato pa je spremljevalec pohitel iz polni glavarjevo povelje.

Logan mu je sledil iz hiše. Mirko za njim. Pred hišo je Indijanec vzel sekuro, razsekjal nekaj polen, pogledal in zavil sredi peska pred klopio pri vsej sončni vročini pripravljati gr-

zabeli z mastjo ali z maslom. Po okusu lahko tudi malo osladiš. Posušeno grozdičje se dobi v trgovinah brez kart.

Kolerabna juha z rižem. Kolerabo olupi, razreži in jo skuhaj do mehkega. Naredi prežganje in vanj skozi sito pretlači skuhano kolerabo z vodo vred v kateri si jo skuhalo. V juho zakuhaj malo riža.

Polenovka v omaki. Skuhano, očiščeno polenovko, iz katere pobereš kosti, deni na razbeljeno zabelo, v kateri si prej zarumenila precejšnjo količino čebule in petršilja ter na zarumenenje stresla žličo enotne moke, da je tudi ta nekoliko zarumenela. Ko primešaš polenovko, pridaš čisto malo zdrobljenega česna, malo popra, žličo paradižnikove mezge in, če imaš, žličo kisle smetane. Zatem zalij s krompirjevo ali pa z zelenjavno juho. Zraven polenovke daj cel krompir, ki si ga skuhalo in nato olupila. Pa tudi krompir v drugačni obliki je primeren k polenovki.

Krompirjevi žganci. En kilogram krompirja olupi, zreži na koščke in pristavi v slani vodi. Ko je na pol kuhan, pridene v lonec pol kilograma moke, kuhaj še 20 minut, nato vodo odlij in zmešaj kakor žgance. Dobro premešane malo zabeli in zmešaj z vilicami, da se zdrobijo.

Regratova špinača. Regrat v solati je znana zdrava jed. Malo starejši regrat, ki za solato že ni več primeren, pa lahko porabiš za špinačo. Skuhaj lepo očiščen regrat, odcedi in prav drobno sesekljaj. Nato ga primešaš prežganju, ki vsebuje poleg čebule tudi nekaj česna in petršilja. Zalij ga z vodo, v kateri se je kuhal.

Koristni nasveti

Da ti roke ne bodo dišale po čebuli. Z vlažno soljo si obdrgni roke, nato pa umij. Tako ti roke izgube duh po čebuli. Obenem pa izgine tudi temna barva rok.

Očiščenje oken in ogledal. Nadrgni okna in ogledala, preden jih začneš umivati, s prerezano čebulo, nato pa izperi z vodo. Vsi madeži na šipah in ogledalih bodo izginili.

Očiščenje glavnikov in ščetk. Kadar so glavniki in ščetke onesnaženi, jih malo namoči v vodi, kateri dodaš nekaj salmiaka. Nato izpereš s čisto vodo.

Nezgorljiv si napraviš papir, če ga denes v raztopino galuna in nato posušiš.

Dobro gnojilo za sobne cvetice je voda, v kateri si oprala meso.

Očiščenje okvira pri štedilniku. Okvir pri štedilniku se najlepše očisti z zelo finim smirkom, ki si ga rabila že za druge reči. Raskavega smirka nikdar ne rabi, ker dela črte v kovino.

Sveže meso ohraniš za dalje časa, če ga dobro nadgrneš s kisom. S tem postane meso tudi nežnejše.

Da dragocenega porcelana ne pokvariš, ga ne smeš umivati z vodo, v kateri si raztopila sodo.

madu za ogenj. Vse to je delal neverjetno naglo in Mirko mu je pomagal, ne da bi bil vedel, kaj bo iz tega. »Kamenje,« je vzkliknil Logan. In ko je bila grmada naložena, je pokazal z desnico na velike poljske kamne, ki jih je Mirko takoj prinesel in jih na Indijančovo povelje položil na pripravljeno grmado. Indijanec pa je bil medtem prinesel ogenj iz ognjišča in les je bil naenkrat v plamenih. Medtem se je že tudi vrnil mladi Indijanec iz gozda s šopom svežih rastlin. Kaj hitro jih je našel po Loganovih navodilih. Logan je natančno pregledal sleherni list, nato pa je vrgel šop v krop na ognjišču.

Zdaj, so vsi trije možje začeli graditi ogrodio iz tankih stebel in kolov, vse to v bližini grmade. Na ogrodio so položili nekaj bivolijskih kož, kakršne je Mirko v velikem številu kupoval od Indijancev. Kjerkoli je bila odprtina ali luknja, so jo takoj zapolnili ali pokrili, da ni mogel v šotor noben pihljaj ali prepil.

Čeprav Mirko še ni prav vedel, kaj Logan namerava, je vendar imel polno zaupanje vanj in je z veselimi očmi opazoval preizkušnega, samozavestnega indijanskega glavarja, ki je zdajci stopil v hišo, da poizkusi zdravilni rastlinski čaj. Logan je čaj malo ohladil v dveh posodah, potem pa je velel materi, naj nekoliko privzdigne sinčka v postelji. Polnezavestnemu otroku je Logan z brezmejno potrpežljivostjo in previdnostjo počasi vlival čaj v usta.

Prestrašena sta ga hotela sprva Mirko in njegova žena odvrniti od tega, saj sta vendar bila po tedanjih nazorih prepričana, da jima bo otroka spravil v smrt. Kdo pa je še kdaj slišal, da je treba mrzličnemu bolniku dati pijačo. Toda Logan je pogledal otrokovo mater in je dejal resno in prepričevalno:

»Sestra, zaupaj!»

Bilo je toliko prepričevalnosti v njegovem glasu in še več v njegovem pogledu, da je mati

Najboljše storiš, če tako posodo umivaš z gobca v mlačni vodi.

Mastne madeže spraviš iz marmorja, če jih poliješ s kisom in pustiš kis nekaj časa na njih. Nato umij madeže s toplo vodo.

Krave dajejo več mleka, če poslušajo godbo

Švedski raziskovalci so doigo preučevali krave, da bi dognali skrivnost, zakaj imajo nekatere krave več mleka od drugih. Te naloge so se lotili na kaj čuden način. Ugotovili so, da so krave udarjene na glasbo. Obenem so dognali čudno dejstvo, da je njih ragnjenje do glasbe v neposredni zvezi z njihovim mlekom. Da bi utemeljili to zvezo, so nedavno ustanovili na Švedskem posebno znanstveni zavod.

V tesnem sodelovanju z neko tvornico radijskih aparatov so namestili v nekatere kravjih hlevih radijske aparate. Najprej so storiši to za poskušnjo v enem hlevu, kjer je bilo 15 krav. Dalje časa so sleherni dan natanko izmerili količino namolženega mleka v tem hlevu. Potem so pa pred molžo vsak dan navijali štiri ali pet ur radio, da so imele krave svoj koncert. Program je bil pa natanko določen. Krave so poslušale lahko in plesno glasbo. Na zunaj se ni poznalo, da bi bile navdušene zanj, toda v resnici je prinesel poskus preseñetljiv uspeh.

Pod vplivom glasbe se je povečala količina namolženega mleka pri vsaki kravi dnevno za 250 gramov. Seveda ni mogoče odgovoriti na vprašanje, ali izpodbuja glasba krave tako, da dajo več mleka ali pa da hočejo s tem izraziti svojo hvaležnost za koncerte.

Enake poskuse so napravili tudi v drugih hlevih in povsod se je pokazal blagodejni vpliv glasbe na krave. Razumljivo je, da so se Švedi takoj lotili gospodarske strani tega zanimivega odkritja. Razmišljajo že, ali bi ne kazalo namestiti radijske aparate v vseh kravjih hlevih. Nekdo je že izračunal, da bi tako namolzli na Švedskem letno okrog 250.000 litrov mleka več kakor ga namolzejo zdaj.

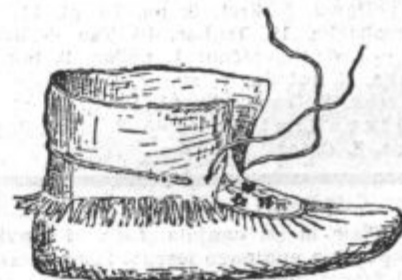
V zvezi s tem je seveda zanimivo vprašanje, kakšno glasbo imajo krave najraje. Neki švedski novinar se je zanimal tudi za to vprašanje in prišel do zaključka, da so krave najbolj navdušene za lahko glasbo. Pregovor, da molze krava pri gobcu, bo treba na podlagi teh ugotovitev razširiti toliko, da molze krava tudi pri ušeših.

moče privolila. In tudi Mirko je, čeprav še z majhnim strahom, zaupal rdečemu prijatelju. Ko je sinko dobil vaše skledico čaja, je Mirko stopil spet iz hiše, da pomaga Loganovemu spremljevalcu napolniti nekaj velikih posod z vodo in jih postaviti ob šotor.

Logan je zavil otroka v odeje, ga vzel na roke in ga naglo ponesel v šotor, katerega je takoj nato zagrnjal za seboj.

V šotoru je Indijanec položil malega bolnika na pripravljeno ležišče, na količje.

Tekumze tako se je imenoval njegov mladi spremljevalec, je bil medtem izgubil kakšno ped globok jarek, ki je držal od goreče grmade vse tja pod ležišče v šotoru. Zdaj je valil s pomočjo dveh palic nekaj razbeljenih kamnov, iz ognja in ju je spravil po njem v notranjost šotora. Logan je na oba vili vode in dvignila se je močna para, ki je kmalu napolnila mali šotor, iz katerega ni mogla dosti uhati.

Mokasin, indijanski čevlji

Spet so se hoteli starši vmešati, toda rajši so se obrzali. Samozavestni nastop krepkega Indijanca, brezpogojna ubogljivost spremljevalca Tekumzeja, ki je očitno molče vse odobral, sta očeta in mater navdaia z novim upanjem. (Dalje)

ZA UGANKARJE?

Križanka

1	2	3		4	5	6
7				8		
9			10	11		
12						
	13		14	15		16
17						18
19						

Vodoravno: 1. Majhna država v Srednji Ameriki. 7. Turški gospod (gospodar). 8. Slavnostna pesem. 9. Neke vrste zemlja (tri črke) + veliko mesto v Iraku. 12. Osební zaimek (dve črki) + beseda kaj v nekem hrvatskem narečju (dve črki) + časovni prislov. 13. Veliko mesto v Kavkaziji. 17. Vreča z drugo besedo, ki se rabi v narečju (šest črk) + ploskovna mera. 19. Žensko krstno ime v domači rabi (tri črke) + jeseni in pomladi unčtuje rast.

Navpično: 1. Velik ameriški otok nasproti Venezueli. 2. Vsaka hiša ima štiri (množina). 3. Kdor ima slabe oči, jih nosi. 4. Žensko krstno ime, ki se pri nas rabi navadno v krajši obliki. 5. Barva pri kartah, ki obvladuje vse druge barve. 6. Velika, posebno opremljena soba. 10. Vzklík, če komu kaj daš. 11. Osební zaimek. 13. Krajevni prislov. 14. Mohamedansko pokrivalo. 15. Trije enaki soglasniki. 16. V spanju se ti pojavi. 17. Časovni prislov. 18. Ploskovna mera (naroče).

Skrit pregovor

k . . . p a = znan žebjarski kraj
s . . . l a = velik kamen
p . . . t a = pravoslaven duhovnik
š . . . d a = imaš jo, če se kaj razbije
š . . . a r = gozdar z drugo besedo
l . . . r = delavec v kovinski stroki

Če postaviš namesto pik prave črke, dobiš iz njih znan pregovor.

Stopnice

1.	l	o	.	.	.
2.	.	l	o	.	.
3.	.	.	i	o	.
4.	.	.	.	l	o
5.	l

1. Vrtno odje. 2. Z njim pokrivaš glavo. 3. Obuvalo čez čevlje. 4. Vzroku po pomenu sorodna beseda. 5. Dobiš ga, če te kličejo na kak ura ali kakšno prireditev.

Čarobni kvadrat

1.	a	a	a	l
2.	i	l	l	o
3.	o	p	s	s
4.	s	s	t	t
1.	2.	3.	4.	

Vodoravno in navpično: 1. Zgradba, kjer se učí mladina. 2. Pisanje (tudi govor), ki v podrobnostih prikazuje kakšno reč. 3. Kosu papirja tako rečeš; pa tudi tistemu, kar zraste na drevju (ednina). 4. Žensko krstno ime, pri nas malo v navadi.

Rešitev ugank iz št. 17. Križanka: vodoravno: 1. poljanci, 5. krst, 8. as, 10. el, 11. ok (ko), 12. rezbarka, 15. Trubar, 16. Tea + livar, 18. Ivka + čast; navpično: 1. padar, 2. lak, 3. nit, 4. Itaka, 6. rebula, 7. slabič, 9. setev, 11. okras, 13. zrak, 14. rava (Avar), 16. ti, 17. rt. — Čarobni kvadrat: 1. čopič, 2. oljka, 3. pilot, 4. ikone, 5. čatež.

LESENA NOGA

Veselin: »Tale bi mi ugajala, toda vi pravite, da ima gospodična eno nogo leseno. Zene z leseno nogo ne bi mogel ljubiti.«

Posredovalec: »Premislite, gospod! Vzemimo, da se vi poročite z ženo, ki ima obe nogi zdravi. Pa stori ljubi Bog tako, da vašo ženo lepega dne povezi voz, žena pride v bolnišnico, nogo ji odrežejo, dolga bolezen, stroški in leseno nogo ji morate naposled dati napraviti. No, vidite, ta vaša bodoča nevesta pa ima leseno nogo že izgotovljeno...«

DOMAČE NOVICE

* Lastnikom radijskih aparatov. Tiskovni urad Visokega komisariata sporoča: Z naredbo, ki se pripravljaja, je Visoki komisar odločil, da posestniki radijskih prejemnikov, ki so predložili prošnjo za spregled dolžnosti predaje aparatov, lahko v pričakovanju rešitve prošnje počakajo z oddajo do 10. maja.

* Pregled šolskih kuhinj v pokrajini. Na ukaz zveznega poveljnika so odšli funkcionarji GILL v šolske občine na Rudniku, Turjaku, v Velikih Laščah in Ribnici, da bi pregledali delovanje šolskih kuhinj. Pri teh nadzorstvenih pregledih so ugotovili, da tudi v teh krajih šolske kuhinje v redu in pohvalno delujejo. Funkcionarji GILL so obiskali tudi šole v Grosupljem, Višnji gori, St. Vidu pri Stični, Velikem Gabru, Nemški vasi, Novem mestu, Smihelu pri Novem mestu, Selah pri Jogurju, Metliki, Podzemlju, Gradcu, Črnomlju, Semiču, Mozlju, Livoldu, Kočevju, Stari cerkvi in Dolenji vasi. Pri vseh teh ogledih so ugotovili, da se voditelji kuhinj z veliko vne-mo posvečajo delu in da se jedila pripravljajo tako, kakor se morajo.

* Paketi za druge pokrajine v Kraljevini in za Hrvatsko se izročajo v Ljubljani pri carinskem oddelku pošte Ljubljana II (na postaji) ob delavnikih od 8. do 11.30 dopoldne.

* Ta mesec je bilo uvoženo v Ljubljano nad 20 vagonov pomaranč. Kakor računajo, je prišlo meseca aprila v Ljubljano nad 20 vagonov pomaranč, ki so okusen in prav zdrav sad. Star je naš običaj, da se morajo zlasti v velikonočnih praznikih uživati pomaranče. Veliko pa je bilo ta mesec v Ljubljani povpraševanje tudi po limonah. Kar šest vagonov so jih kupili Ljubljančani.

* Rim ima nad 1.400.000 prebivalcev. Stevilo prebivalstva italijanske prestolnice Rima se je dvignilo do konca marca na 1.437.778 ljudi.

* Smrt najstarejše Novomeščanke. V visoki starosti 93 let je po daljši bolezni preminila v Novem mestu občinska uboga Marija Pustova, ki je bila najstarejša oseba v novomeški občini. Rodila se je 1. 1848. v Trebnjem, od koder je že v rani mladosti odšla s trebuhom za kruhom po svetu. V tujini se je naučila več jezikov. Pred nekaj leti se je vrnila obubožana v domovino. Blag ji spomin!

* Žrtve materinstva. Na Ježici je umrla kot žrtve materinstva komaj 22 let stara Ančka Kušarjeva. Ni minilo niti polnih deset mesecev, odkar se je veselo in zdravo posavsko dekle poročilo s Pavlom Kušarjem, pleskarjem in uslužbencem državnih železnic. Skoro vsa Ježica je spremljala mlado ženo na njeni zadnji poti. Bodi ji lahka domača gruda, možu in hčerki pa naše iskreno sožalje!

* Tu pa tam je zima škodovala ozimim. Kakor poročajo iz cerkniške občine, je ozimna na tamkajšnjem polju zaradi hude zime marsikje pognila. Mnogo zemlje so morali preorati in na novo posejati ali posaditi, daš je bila trda za seme. Posledice hude zime se vidijo tudi v gozdovih, kjer je drevje polomljeno in razpokano.

* Lastavke so spet doma. Zdaj, ko se drevesa že naglo odevajo v zeleno oblačilo, so se vrnile z daljnega juga tudi prve lastavke. V nekaj dneh se bodo gotovo vrnille vse.

* Zvonik je padel na cerkev. Nenavadna nesreča se je pripetila te dni v Francolinu pri Ferrari. Nad omenjenim krajem je divjala silna nevihta in v zvonik župne cerkve je nenadno udarila strela. Zvonik se je zrušil na cerkev, in sicer na sprednji del, kjer je bil glavni oltar. Le nekaj trenutkov, preden se je pripetila nesreča, je klečalo pred glavnim oltarjem 50 otrok. Otroci so se pod vodstvom dveh duhovnikov pripravljali na prvo sveto obhajilo ter so pred oltarjem opravljali še molitve. Komaj pa so odšli v učilnico, da jim kaplan razloži pomen zakramenta, ki ga bodo prejeli, je cerkveni stolp že treščil na cerkev in jo razdejal. Prav v bližini otrok so zgrmele na kup razvaline. V cerkev je priletel tudi zvon. V silnem strahu so se otroci skušali čimprej rešiti na prosto, in vaščani, ki so nesrečo opazili, so jim tudi brž prihiteli na pomoč. Po čudežnem naključju pa so ostali vsi otroci z duhovnikoma vred do zadnjega ne-poškodovani.

Trieste—Gorizia

Nagrade staršem dvojčkov. Iz Ducejevega sklada je podelil prefekt Triestinske pokrajine naslednje nagrade: Antonu Stibilu 800 lir ob rojstvu dvojčkov, Albertu Brunu Rizzi 700 lir ob rojstvu dvojčic, Emilu Perinu 700 lir ob rojstvu dvojčic in Nikodemu Tortolu 600 lir ob rojstvu dvojčkov Rema in Romula.

Stradivarijeve gosli so našli. Krojač Miha Lupoli v Triestu je pred 40 leti kupil pri nekem starinarju polomljene gosli z namenom, da jih da popraviti. Izkazalo pa se je takrat, da so nekateri deli glasbila močno poškodovani, zato je gosli odložil na podstrešje kot nerabne. Po krojačevi smrti so gosli kot dediščina prešle na brata Dominika, ki je brivec in ki se tudi ni mnogo zanimal za stare gosli. Pred dnevi pa je brivec po naključju vzel v roke te polomljene gosli in je na dnu odkril napis: »Antonius Stradivarius Cremonae fecit anno 1726«. Lupoli je gosli takoj pokazal veščakom, ki zdaj preiskujejo ali so gosli res izdelek starega mojstra v izdelovanju gosli Stradivarija.

Iz Gorenjske

Nov občinski komisar v Mojstrani-Dovju. Na mesto pokojnega občinskega komisarja Winzinga je bil imenovan vodja krajevne skupine Rudolf Zupan.

Proslava Hitlerjevega rojstnega dne na Gorenjskem. Proslave so bile prirejane v Kranju, Nakiem, Škofji Loki, Medvodah, na Bledu, v Domžalah, Vodica, Litiji, Mengšu, Kamniku in drugod.

Trojčke je porodila. Brivčeva žena v Litiji Zofija Rašunova je porodila trojčke: dva dečka in deklico. Dečka sta dobila pri krstu imeni Adolf in Rihard, deklica pa Zofija.

Iz Spodnje Stajerske

80letnico je praznoval v Trbovljah upokojeni rudniški upravitelj inž. Filip Krasnik. Po rodu je iz stare rudarske družine iz Pliberka in je leta 1890, stopil kot tehnični uradnik v službo, pri Trboveljski premogokopni družbi. V Trbovljah biva že 50 let.

Smrt priljubljene Celjanke. V Celju je po daljšem trpljenju umrla ga. Ana Kocijanova, soproga državnega uradnika in tašča bivšega sreskega načelnika. Pokojnica je bila po rodu iz Seničeve trgovske družine pri Velenju. Bila je skrbna žena, dobra mati in marljiva gospodinja. Blag ji spomin!

Visoko starost je dosegla. V starosti 92 let je v Mariboru umrla Karolina Spindlerjeva, ki je z dolgotrajnim službovanjem pri eni in isti družini podala lep zgled zvestobe. V družini Bubak-Savričevi je služila kot gospodinjstva pomočnica polnih 62 let. Doma je bila iz Krčevine. Blag ji spomin!

Velik spomenik na Ptujski gori. Pred dnevi so na Ptujski gori odkrili spominsko ploščo, ki je nameščena na 4000 kg težkem in nad tri metre visokem kamnu. To je prva spominska plošča, ki govori o priključku Spodnjega Stajerskega k Nemčiji.

Tretji otroški vrtec v Celju so odprli v Gosposki ulici. Po otvoritvi so vedli mladino na obisk ranjenecv v vojaški bolnišnici.

Kokoška kuga se je pojavila v okolici Maribora. Oblastva so odredila, da morajo vsi rejci perutnine takoj prijaviti pri živinozdravniškemu uradu sleherno obolenje živali ali njih pogin.

Iz Hrvatske

Novi hrvatski zakoni o delu. Hrvatska je do-bila zadnje časa več novih zakonov. Podani so med drugim zakonski pogoji za hrvatsko delovno službo, ki bo podpirala hrvatsko vojsko v zaledju in izven meja Hrvatske. Delovna služba, ki je obvezna za vse državljane od 18 let, je razdeljena v bataljone, čete in vode. Poveljniki so oficirji in podoficirji hrvatske vojske. Drugi zakon se nanaša na načrtno izkoriščanje na pristo-no delo obsojenih.

Dr. Budak v Sofiji. Pretekle dni se je z letalom odpeljal v Sofijo hrvatski poslanik in Berlinu dr. Mile Budak. V softiskem gledališču je bila krstna predstava njegovega dramatisiranega romana »Ognjišča«. Kralj Boris je odlikoval dr. Budaka z velikim križem.

Židovska razstava v Zagrebu. Dne 1. maja bo v Umetniškem paviljonu v Zagrebu odprta razstava, ki bo nazorno prikazala razvoj in dejansko stanje židovstva v Hrvatskem.

Iz Srbije

V Srbiji pričakujejo večjo žetev. Srbska vlada namerava z nacionalno službo za obnovo Srbije rešiti v Mačvi 36.000 hektarov zemlje iz vode in jo posejati. Pričakujejo, da bo na ta način pridelek žita po vrednosti za 180 milijonov dinarjev večji kakor lani.

Dr. Josip Tašner upokojen. Predsednik ministrskega sveta je na predlog ministra za pravosodje upokožil načelnika v tem ministrstvu dr. Josipa Tašnerja, našega slovenskega rojaka iz Male Nedelje pri Ljutomeru.

Smrt znanega srbskega književnika. Te dni je preminil ustanovnik Srbske književne zadruge in

SMEŠNICE

Skripolin in Dremovec

Potrt je godec Skripolin zelo, pozavna mu je izdelana hudo. Kedo mu le popravil bi godalo, da spet ljudem v veselje bi škripalo? H kovaču Dremovcu brž mož hiti, godalo mu v popravek izroči.

A svojo pamet Dremovec ima in cev zakrivljeno lepo mavna. H kovaču kmalu vrne se škripač, ves razočaran skoro plane v plač, saj Dremovec pozavno, godcu sveto, je v jerihonsko spremenil trompeto.

Volkova sta ga požrla

Lovci nikdar ne lažejo! To si dobro zapomnite vsi, ki se tega ne veste.

Pri »Mokri žabi« so sedeli lovski bratci Gašper, Miha in Boltežar, pili in si pripovedovali lovske doživljaje, seveda samo resnične.

»Lansko jesen, ko so se selile divje gosi v tople kraje,« je začel Gašper, »sem nekega večera slišal na Ljubljanskem polju njihovo gaganje v zraku. Zasedoval sem pazljivo najkrepkejši glas, pomeril kar po smeri glasu in natanko zbil iz zraka lepega gosaka.«

»Malenkost,« se je postavil Miha, »jaz sem nekoč na Dotenjskem skozi grmovje zavohal jerebico in jo zadel v glavo. Zival se je tisti trenutek, ko je dobila strel, obrnila na levo, tako da je krogla, ki je prišla od zadaj ven, zadela še divjega zajca, ki je priteknel po desni strani mimo.«

Zdaj je prišel na vrsto še Boltežar, da pove svoje. Počasi in slovesno je začel: »Tam v kočevskih gozdovih sem prišel nekoč v prav težaven položaj. Cakal sem s puško v roki na brvi, ki je držala čez zelo globok potok. Zdajci je pritulil po poti velikanski volk. Hitro sem ustrelil, puška mi je zdrknila v strugo potoka, a volka nisem zadel. Obrnil sem se in hotel uteči zverini, toda na drugi strani brvi mi je zastavila pot volkulja. Predstavljajta si, bratca, strašen položaj: stal sem sredi brvi, daleč pod menoj potok, na vsaki strani brvi pa po ena zver, režeča v mene, da me požre...«

Boltežar je sredi napete zgodbe malo postal in si začel tlačiti pipo, a Gašper in Miha, radovedna na zaključek zgodbe, sta oba v en mah vprašala: »No, kaj pa je bilo potem?«

»Kaj je bilo? Požrla sta me, kakor vidita,« si je oddahnil Boltežar in si zažgal pipo. P.

UMEVNO

Jera: »Kako pokoro ti je naložil spovednik?«
Neža: »Pol ure moram držati roko v blagoslovljeni vodi, ker sem ukradla rokavice.«

Jera: »O, potem pa se ne grem k njemu spovedovat.«

Neža: »Zakaj ne?«

Jera: »Pomislil, jaz sem ukradla hlače...«

LJUBEZEN IN ZAKON

Ona: »Čudno je, da kljub navdušenju za nežni spol še zmerom niste oženjeni.«

»On: »Oprostite, če ljubim cvetje, mi še ni treba biti vrtnar...«

SLAB ZAKONSKI MOŽ

Miha: »Moja sestra se je salamensko slabo omožila.«

Matiija: »Kako to?«

Miha: »Njen mož ne zna kvartati.«

Matiija: »Za vraga, to je vendar lepa lastnost.«

Miha: »Da, da, toda on kljub temu prekvarja cele noči...«

ZALOVANJE

Neža: »Ali si ti že čisto pozabila na svojega prvega moža?«

Jera: »Čisto, toda moj drugi mož še zmerom žaluje za njim.«

SMERNICA

Govornik izvaja: »Čas terja, da gremo naprej preko vseh zaprek...«

Tedaj ga na mah prekinajo njegovi nasprotniki, češ: »Kam pa naj gremo?«

Govornik se hoče izogniti odgovoru, a sto ust vpije: »No, kam naj gremo?«

»K vragu pojditel!« zavpije govornik in izgine.

Kdo je večji pretkanec

Neki veleposestnik v Galiciji je imel svoječasno za soseda Morica in Izaka, ki sta bila na glasu nevarnih sleparjev. Kateri od obeh je bil bolj pretkan, Moric ali Izak, ni še nihče mogel dognati.

Nekoč je bil posestnik posebno dobre volje in je sklenil možaka preizkusiti. Poklical je Morica, stopil z njim v hlev in mu podaril enega izmed konj pod pogojem, da ga proda Izaku tako, da ga temeljito oslepari.

»Sicer s tem pretkancem še nisem kupčeval,« se je veselo zarežal Moric, »a bom na vašo željo poskusil...«

Šel je po Izaka in stopil z njim v hlev, posestnik pa je čakal pri oknu, kako se bo reč končala. Ni mu bilo treba dolgo čakati. Ze čez nekaj minut je Moric potrkal na vrata.

»No, za koliko si osleparil Izaka?«

»Za dva zlatnika!« se je zvito zasmel Moric.

»Kaj, tako poceni si prodal konja?« se je razjezil posestnik.

»No, vi mi tega sicer niste rekli, gospod, veste pa gotovo: kljuse je staro ko zemlja povrh pa še šepa. Ali ni dosti, da sem Izaka znal tako obrniti, da ni ničesar opazil?«

Veleposestnik je Morica odslovil in poklical Izaka.

»Izak,« mu je rekel, »kaj si plačal za konja?«

»Dva zlatnika,« se je zasmel Izak, »za tako imenitno žival!«

»Tako! A vendar te je Moric osleparil!«

»Morice? Mene? Kako naj bi me bil osleparil?«

»Zdaj vidim, kakšen bedak si! Kljuse je vendar staro ko zemlja in še šepa po vrhu. Ti pa si mu zanj dal kar dva zlatnika!«

»Ojej,« je zavzdihnil Izak. Zdajci pa se mu je razjasnil obraz:

»No... za vsak primer sem mu plačal s ponarejenima zlatnikoma!«

N. K.

ZARADI POLJUBA

Mati vidi na vrtu svojo hčerko vso objokano v družbi z mladim gospodom ter po njegovem odhodu hoče vedeti, zakaj je jokala.

»Gospod me je poljubil,« pove z ihtedim glasom.

»Nesramnik! Zakaj me nisi poklicala?«

»Zato, ker mi je začel groziti.«

Kaj? Še groziti se upa, predrznež!«

»Da! Rekel mi je, da me ne bo nikoli več poljubil, če te pokličem...«

ČAS JE ZLATO

Stranka pride k odvetniku v pisarno, kjer je obešena tablica z napisom: Čas je zlato!

Ko prečita napis in vidi pisarniško osebje, čitajoče časopise in zehajoče od brezdelja, reče: »Oh, kako ste vi bogati, ko imate toliko zatega časa...«

LAZARJEVO OZIVLJENJE

Mežnar Luka si je prihranil precejšnjo vsoto denarja. Sklenil je, shraniti ga nekje. Toda mož je bil čudak: hranilnicam ni zaupal, posoditi ga ni hotel nikomur, doma pa ni bil varen pred tatovi. Premišljal je in prišel na srečno misel. Denar je spravil v neko omarico v cerkvi in dal na vrata napisati: »Lazar prebiva v tem prostoru.«

Nesreča je hotela, da je zaklad izvohal tat in si ga prilastil. Zraven tega je tat odstranil napis in napisal čez omaro?: »Lazar je oživel in se poslovil...«

LJUBEZNIV ODGOVOR

Možek se ves prepaden zbudi iz hudih sanj in pokliče ženko: »Čuješ, strašne sanje sem imel! Videl sem kakor gora velikega osla!«

»Pusti me spati in se ne plaši pred lastno senco!« mu odvrne ženica.

DRAGA COPATA

Sosedom pes je raztrgal Otiliji copato. Vsa razburjena prigrmi Otilija k sosedu in zahteva sto lir odškodnine.

Sosed: »Kaj, sto lir za eno samo copato? Ta je gotovo tista, pod katero imate svojega moža...«

VZDIH

Kaj ni to grozno, da si je Miha vzel življenje? Lani pa se je obesil njegov brat. Prav nič bi se ne čudila, če bi se lepega jutra zbudila in se videla tudi sama na vrvi...«

NEZADOVOLJEN BERAČ

Berač Urban je dobil pri Uršu par čevljev v dar in šel.

Čez nekaj minut se je Urban znova pojavil pred Uršo in menil: »Zmotili ste se in ste mi dali dva leva čevlja. Zdaj bi prosil še za dva desna...«